

Huomioita temperamenteista

- Margherita Fiorello ([Heaven astrolabe](#), 21.3.2009)

Voiko minkäläatuinen kiintotähti tahansa, ollessaan Auringon kanssa, vaikuttaa temperamenttiin, kuten väittää perinteinen astrologi, humoraaleja ja temperamentteja koskevan DVD:n tekijä? Kun John Frawley sanoo, että orientaalin Saturnus on kylmä ja kuiva, miten hän muka puhuu perinteen mukaisesti?

Yksi astrologian mielenkiintoisimmista aiheista on ihmisen temperamentin arvioiminen.

Oppi neljästä temperamentista – melankolinen, flegmaattinen, koleerinen ja sangviininen -- on saanut vaikutteita monesta paikasta, ja se löytyy sieltä sun täältä, etenkin Polybusilta (Hippokrateen oppilas ja vävy, joka laittoi Hippokrateelta jääneet tekstit systemaattiseen järjestykseen), Platonilta ja Galenokselta. Etenkin Galenos kehitti tätä teoriaa ja kuvasi temperamentit sellaisina kuin me ne tunnemme. Kirjassaan *Art of Physic* hän kirjoitti

Sangviinikko: *Heitä on vaikea herättää kun he nukkuvat. He ovat sekä uneliaita että unettomia ja näkevät paljon unia. Heidän näkönsä ei ole tarkka ja heidän aistinsa ovat heikot. He ovat valmiita toimimaan kuten koleerinen tyyppikin. Heidän sielunsa ei ole väkivaltainen, mutta he kykenevät suuttumaan.*

Koleerikko: *Heillä on terävät aistit ja taipuvaisuutta unettomuuteen. He kaljuuntuvat nopeasti. Toimintavalmiita, kuumakalleja, nopeita, väkivaltaisia, villejä, rohkeita, röyhkeitä, määräileviä, ja lyhyt pinnaisia. Heitä ei ole helppo tyynnyttellä.*

Melankolikko: *Nuoruudessa heidän aistinsa ovat terävät ja nopeat, mutta ajan myötä ne pian heikkenevät. Kaikessa päähän liittyvässä he harmaantuvat nopeasti. He eivät ole ollenkaan vihaisia, ja jos heidän täytyy suuttua, he pystyvät hallitsemaan vihansa.*

Flegmaatikko: *Heidän mielensä ovat hitaita ja uneliaita. He eivät koskaan kaljuunnu. He ovat ujoja, pelokkaita ja laiskoja. He eivät koskaan suutu eivätkä kykene vihaamaan.*

Esitelläänpä aihe hyvin tunnetulla kaaviolla:

Perustyyppi (humoraali)	Kehon perusneste	Nesteen tuottava elin	Elementti	Perusominaisuudet	Perusrakenne ja kehotyyppi
Sangviininen	veri	maksa	ilma	lämmin ja kostea	punaposkinen, pyylevä
Koleerinen	keltainen sappi	perna	tuli	lämmin ja kuiva	punahiuksinen, laiha
Flegmaattinen	lima	keuhkot	vesi	kylmä ja kostea	pyylevä
Melankolinen	musta sappi	sappirakko	maa	kylmä ja kuiva	kalpea, hoikka

Tähän luokitteluun olemme tottuneet. Miten tämä näkyy syntymäkartassa? Kuuluisin esimerkki on varmasti William Lillyn antama, joten annetaan sen odottaa vielä hetki. ☺

Palataan siihen vähän myöhemmin, ja tutkitaan ensin Ptolemaiosta.

Ptolemaios seuraa Artistoteleen sielun kolmijakoa ravitsevaan (kasvisielu), aistivaan (eläinsielu) ja järjelliseen (ihmissielu) osaan. *Tetrabibloksen* kolmannessa kirjassa -- puhuttuaan ensin ihmisen syntymästä, vanhemmista, siitä selviääkö ihminen syntymästä ja kuinka kauan hän elää – hän puhuu kehosta (ravitseva sielu) sekä tuntevasta (eli aistivasta) ja järjellisestä mielestä sekä niiden sairauksista.

Mutta ennen kuin luemme kehoa koskevan kappaleen, tarkastellaan Ptolemaioksen listaa seitsemän kiertotähden **perusominaisuuksista**, jonka hän antaa *Tetrabibloksen* ensimmäisessä osassa (I:4).

Aurinko	lämmin ja kohtuullisen kuiva
Kuu	kostea
Saturnus	kylmä ja kuiva
Jupiter	lämmin ja kostea
Mars	kuiva ja myös erittäin lämmin
Venus	Auringon läheisyyden aiheuttama lämpö ei ole niin voimakas kuin hänen kosteutensa
Merkurius	hänen luonteensa imeä kosteutta ja luoda kuivuutta riippuu hänen suhteestaan Aurinkoon

Ptolemaioksen ajatukset Merkuriuksesta ovat keskeisiä hänen astrologisessa filosofiassaan: planeettojen luonne muuttuu sen mukaan missä vaiheessa episykliään ne ovat eli sen mukaan mikä niiden asema on suhteessa Aurinkoon. Näin syntyvät planeettojen **tilapäiset/satunnaiset ominaisuudet**.

On tarpeen painottaa, että Kuu ja muut kiertotähdet ovat saman luonnonlain alaisia eikä ulko- ja sisäplaneettojen välillä ole tässä suhteessa eroa (I:8).

Kuun ja planeettojen asema episyklissään	vaikutus
Kasvavat valossaan	kosteuttava
Ovat täydessä loistossaan	lämmittävä
Vähenevät	kuivattava
Ovat Auringon kanssa	kylmentävä

Luonnollisesti sovellamme sääntöä sisä- ja ulkoplaneettojen erilaisen liikkeen mukaan niin että sisäplaneetat kulkevat näiden vaiheiden läpi kahdesti koska ne muodostavat yhtymätn Auringon kanssa kahdesti.

Planeettojen luonne muuttuu myös vuodenajan ja kvadrantin mukaan (I:12)

Vuodenaika	luonne
Kevät	kostea ja lämmin
Kesä	kuuma ja kuiva
Syksy	kylmä ja kuiva
Talvi	kylmä ja kostea

Kvadrantti	luonne
I – Askendantista MC:hen	kostea ja lämmin
II – MC:stä deskendenttiin	kuuma ja kuiva
III – Deskendentistä IC:hen	kylmä ja kuiva
IV – IC:stä Askendentiin	kylmä ja kostea

Tiedän, että Greenbaum (ja Ptolemaios äsken mainittua kappaletta edeltävässä kappaleessa) kirjoittaa Askendentin olevan kuiva ja Deskendentin märkä. Olen kuitenkin varma että tässä Ptolemaios puhuu itsensä pussiin ☺, sillä kaikki kasvavat asiat ovat luonteeltaan kosteita kun taas päinvastaisesti kaikki vähenevät asiat ovat kuivia.

Tehtyämme kaikki tarvittavat yleiset huomiot palataan siihen kuinka Ptolemaioksen mukaan määritellään ihmisen temperamentti. Tämä löytyy kirjan kolmannen osion kappaleesta 12.

Sekoitettuaan lukijansa pään kaikilla näillä luokitteluilla Ptolemaios luonnehtii planeettojen luonteet uudelleen ottaen huomioon sekä niiden perusominaisuudet että satunnaiset (episyklisiä riippuvaiset) ominaisuudet.

	orientaalinen	okkidentaalinen
Saturnus	kostea ja kylmä	kuiva ja kylmä
Jupiter	kuuma ja kostea	enemmän kostea
Mars	kuuma ja kuiva	pääasiassa kuiva
Venus	Sama kuin Jupiterin kohdalla, mutta miellyttävämmin ja sulavammin	
Merkurius	pääasiassa kuuma	pääasiassa kuiva

Tämä taulukko saa meidät ajattelemaan jotain minkä jo tunnemme? Se on tosiaan William Lillyn taulukko -- tai pikemminkin Lillyn taulukko, jonka hän on tehnyt tämän *Tetrabibloksen* kappaleen mukaan. Se ei voi olla mitään muuta.

The quality of the *Significators* and *Signes* wherein they are placed are to be orderly examined; wherein you must not forget, that if either ♃ or ☿ behold the ascendant or the ☽ with a malevolent aspect, they intermix their intemperate qualities to the temperature of the body, yea, though all other testimonies concur very well.

<i>The Quality of the Planets.</i>	<i>The ☽.</i>
♃ Orientall, } Cold and moist. ♃ Occidentall, } Dry.	☽ From ☿ to first Quaretr, Hot and moist.
♃ Orientall, } Hot and moist. ♃ Occidentall, } Moist.	
♃ Orientall, } Hot and Dry. ♃ Occidentall, } Dry.	From thence unto the Full, Hot and dry. From full ☽ to her last quarter Cold and dry.
♃ Orientall, } Hot and moist. ♃ Occidentall, } Moist.	
♃ Orientall, } Hot. ♃ Occidentall, } Dry.	From last quarter to new ☽, Cold and moist. ♃ is as ♃, ♃ as ♃ and ☿.

Planeetta	Suhde Aurinkoon	Planeettojen laatu	Kuun suhde Aurinkoon	Kuun laatu
Saturnus	orientaalinen	kylmä ja kostea	Yhtymä – 1. neljännes	lämmin ja kostea
	okkidentaalin	kuiva		
Jupiter	orientaalinen	kuuma ja kostea	1. neljännes - täysikuu	kuuma ja kuiva
	okkidentaalin	kostea		
Mars	orientaalinen	kuuma ja kuiva	täysikuu – viimeinen neljännes	kylmä ja kuiva
	okkidentaalin	kuiva		
Venus	orientaalinen	kuuma ja kostea	viimeinen neljännes - uusi kuu	kylmä ja kostea
	okkidentaalin	kostea		
Merkurius	orientaalinen	kuuma	Yläsolmu toimii kuten Jupiter	
	okkidentaalin	kuiva	Alasolmu kuten Saturnus ja Mars	

Niinpä kun John Frawley muuttaa Saturnuksen ominaisuuksia väittäen että orientaalinen Saturnus on kuiva, hän muuttaa Perinnettä, joka on pysynyt samana ainakin *Tetrabibloksesta* asti.

Käydäänpä läpi loputkin Ptolemaioksen menetelmästä; siinä ei ole mitään yllätyksellistä.

Kehon suhteen on siis aina tarpeen tarkkailla orientaalista horisonttia ja selvittää mitkä planeetat johtavat tai hallitsevat sitä, sekä kiinnittää erityistä huomiota Kuuhun. Sillä kehon rakenne päätellään molemmista näistä paikoista ja niiden hallitsijoista, sekä kunkin ihmisrodun lajityypin luonnollisesta muodosta ja rakenteesta – sekä myös samaan aikaan nousevista kiintotähdistä. Hallitsevat planeetat vaikuttavat eniten, niiden sijaintien ominaislaadut ovat mukana vaikuttamassa.

Ennen kuin menemme yksityiskohtiin huomaamme, että tämä on lähes sama menetelmä kuin minkä Lilly mainitsee. Mutta ainakin minun mielestäni täytyy sanoa ”lähes sama” sillä tässä ei mainita Aurinkoa eikä vuoden neljänneistä. On totta, että kappaleen lopussa Ptolemaios mainitsee kvadranttien merkitykset, mutten löydä mitään viittausta Aurinkoon. Pikemminkin tämä tuntuu olevan viittaus planeettoihin, jotka yhteistoiminnallaan tuottavat yksilöllisen muodon ja osallistuvat myös temperamentin muokkaamiseen.

Tätä tekstiä kommentoidessaan Haly Ibn Ridwan lisää itse asiassa tämän asian:

Ptolemaios tarkoittaa, että kukin näistä kvadranteista yhtyy sen planeetan toimintaan joka on sen kanssa samanluonteinen, mutta haittaa niiden planeettojen toimintaa jotka ovat eri luonteisia.

Näin Ptolemaios siis Halyn kommenttien mukaan ajatteli temperamentin arvioimisen yhteydessä.

Meidän tulee keskittää huomiomme kolmeen asiaan. Ensimmäinen Askendanttiin ja Kuun sijaintiin; toiseksi näiden paikkojen hallitsijoihin; kolmanneksi näiden ja muiden tähtien sekoitukseen. Sitten hän kertoo mikä näistä on keskeisin. Ja hän sanoo, että ensisijainen on hallitsijoiden merkitys, sitten Kuun sijainti, ja kolmanneksi tärkein näiden ja muiden tähtien sekoitus. Ja kuten kappaleen alussa sanotaan, on hyödyllistä pitää tärkeämpänä yleistä merkitystä kuin erityistä, joten meidän tulee tulkita etenkin Askendantin merkitystä ja sen hallitsijaa pikemmin kuin Kuuta ja sen hallitsijaa.

Ennen kuin annamme menetelmästä esimerkin, täytyy tässä lisätä että sana ”tähti” viittaa siihen tosiasiaan, että

voimme tietää kehon muodon ja kaikki tilat Askendantin ja Kuun luonteesta sekä näitä paikkoja hallitsevien planeettojen luonteesta, ja näiden elementtien sekoituksesta kiintotähtiin, jotka ovat niiden kanssa yhdessä niistä ympyröistä, jotka mainitsimme. Kun hän puhuu kiintotähdistä, jotka nousevat samanaikaisesti, hän tarkoittaa tähtiä jotka ovat Askendantilla horisontin asteessa, ja tähtiä jotka ovat Kuun kanssa samassa ympyrässä, sekä tähtiä, jotka ovat näiden paikkojen hallitsijoiden kanssa.

Niinpä meidän täytyy olla eri mieltä kuuluisan kirjailijan kanssa joka mainittiin kirjoitukseni ensimmäisillä riveillä: kiintotähti Auringon kanssa ei kerro mitään temperamentista eikä kehon muodosta. Sama pätee jos planeetta on doryforiassa – etenkin silloin kun tämä sana tarkoittaa vain löyhää aspektia miten laajalla orbilla tahansa. Toisessa tapauksessa aspekti Kuun kanssa otettaisiin huomioon (ja mainittaisiin).

Otetaanpa esimerkki.



Carrie Fisher

Carrie Fisher tunnetaan hyvin roolistaan *Tähtien sodan* prinsessa Leiana sekä *Blues Brothersin* salaperäisenä naisena. Hän on aina ollut avoin huumeongelmastaan, taistelustaan kaksisuuntaisen mielialahäiriön sekä lääkeaineriippuvaisuuden kanssa.

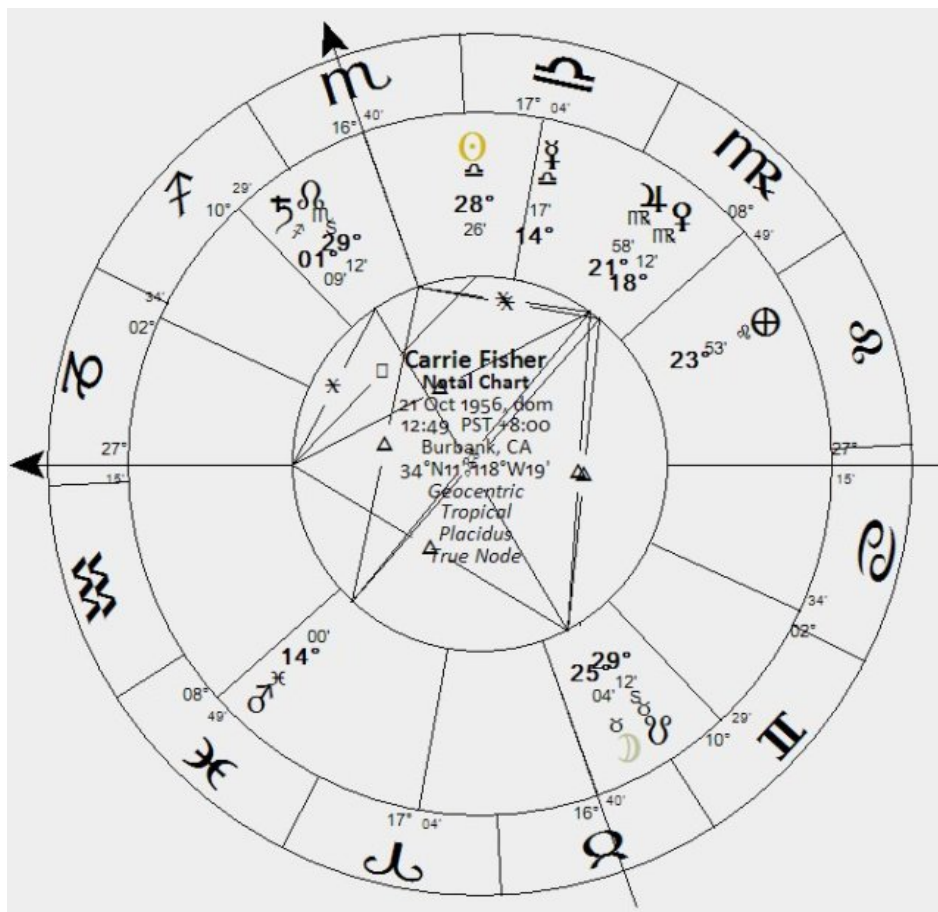
Dorian Greenbaum mainitsee kirjansa sivulla 100 Fisherin kartan yhtenä esimerkkinä flegmaattisesta temperamentista.

Mitä muinaiset sanovat melankolisista naisista? Pyhä Hildegard kirjoittaa

He ovat luisevia naisia, joilla on suuret suonet, keskiverrot luut. Heidän verensä on enemmän limaista kuin juoksevaa ja heidän kasvonsa ovat harmaat ja mustat. Heidän mielensä on kevyt ja oikukas. Ärsyttävät sairaudet ja muuttuva luonto kiduttavat heitä, joten he sairastavat usein melankoliaa... Joskus he sairastavat kihtiä tai selkäkipuja tai jotain melankolian aiheuttamaa mielisairautta.

Täytyy sanoa, että humoraalisen lääketieteen mukaan mielisairaudet liittyivät siihen, että musta sappi muuttui melankoliaa aiheuttavaksi mustaksi sapeksi (atra bilis). Kyseessä oli sakea ja ylikeittynyt humoraali, josta syntyi höyryjä ja kaasuja, jotka aivoihin noustessaan synkistivät mielikuvituksen, mielen ja sielun tyyssijan.

Toisaalta jos hulluuteen liittyi kiihkoa se ei johtunut melankoliasta vaan ylikeittyneestä kolerasta.



Kokeillaanpa saadaanko Carrie Fisherin kartasta Ptolemaioksen menetelmällä melankolinen.

Katsotaan millä planeetoilla on eniten sanavaltaa Askendantin ja Kuun sijainneissa. Tämän tehdessäni en ole ottanut huomioon Kuuta ja Aurinkoa kuten tavallisesti.

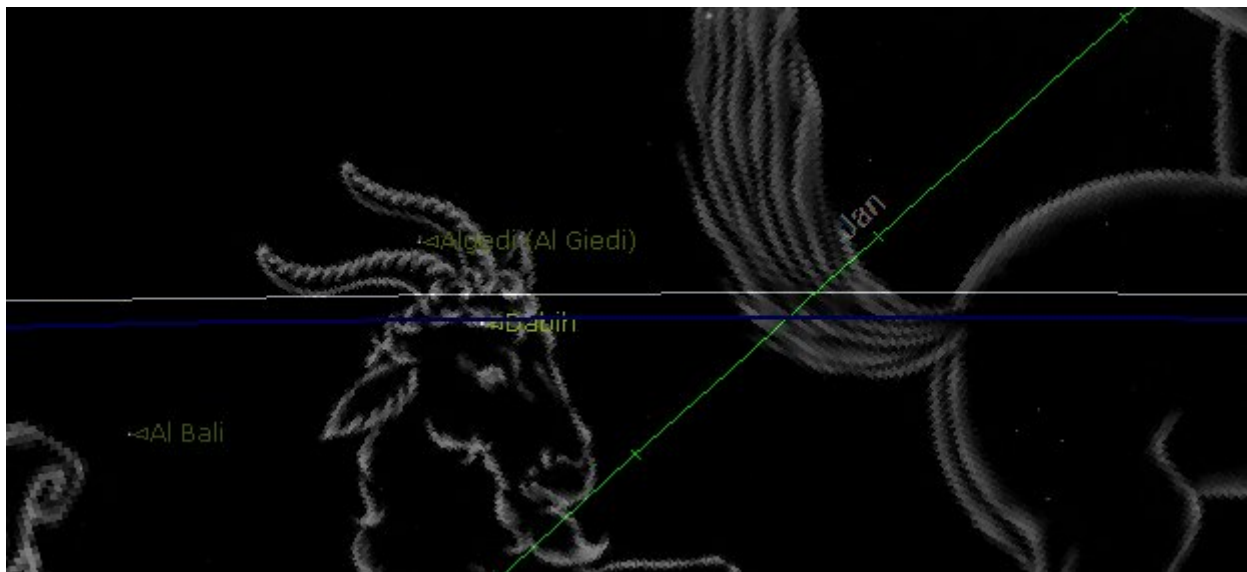
ASC		♃
27 vs		25 8
♃	Merkkihallitsija	♀
♂	Ylennyshallitsija	
♀	Kolmoishallitsija	♀
♂	Terminien hallitsija	♃
	Kasvojen hallitsija	♃
♃♀	Aspektit (loittonevat)	♃♀, ♃♃
♃♃	Aspektit (lähenevät)	♂♃
Dahib	Kiintotähdet	Seulaset

Askendanttia, joka on tutkimuksemme pääasiallinen kohde, hallitsee selvästi Saturnus. Askendantti on Saturnuksen hallitsemassa merkissä ja Saturnus on siihen lähestyvässä aspektissa. Saturnuksen oikeudet Kuuhun tulevat terminien, kasvojen ja aspektin kautta. Venuskin on jonkin verran läsnä, koska se on Kauriin kolmoishallitsija, ja Härän merkki- sekä kolmoishallitsija.

Jupiterilla voisi olla jonkin verran vaikutusta koska se on loittonevassa aspektissa sekä Askendanttiin että Kuuhun, mutta sillä ei ole olennaista arvokkuutta näissä paikoissa.

Sanotaan siis, että Carrie Fisher on syntynyt Saturnuksen alla, ja mukana on jonkin verran Venuksen vaikutusta.

Katsotaanpa Askendantilla olevat kiintotähdet:



Dahib Kauriin sarvessa nousee Askendantin kanssa. Tämä on Venuksen ja Marsin luonteinen tähti, joka listataan "auttavana tähtenä" nimettömän kirjoittajan teoksessa vuodelta 379 – eli siis tähtenä joka tukee henkilöä jollakin tavalla.

Tämä tähti on saman luonteinen kuin Askendantti (Venus hallitsee Kaurista kolmoishallitsijana, ja Mars [hallitsee Kaurista] sekä kolmoishallitsijana että termiinien hallitsijana), joten se vaikuttaa henkilöön jonkin verran. Itse asiassa meidän tulisi olla tarkkoja ja ottaa huomioon vain ne tähdet, jotka ovat samanluonteisia tutkimamme paikan kanssa, sillä tähtien lupaus on sen signifikaattorin mukainen johon ne sekoittuvat: *niillä on selkeitä vaikutuksia kun ne ovat samanluonteisia, mutta niiden vaikutus on vaimea kun ne ovat eri luonteisia* (Cardano kommentaarissaan *Tetrabiblokseen*).

Saman Cardanon mukaan *luonteeltaan Marsia ja Venusta muistuttavat tähdet antavat suurta ja äkkinäistä onnea, ja tekevät natiiveista kauniita nuorina mutta rumia aikuisina -- ja ne tuottavat ikäviä tapahtumia, ja mielihyvä muuttuu kivuksi. Ja henkilöllä on huonoja tapoja.* (Aforismit IV.124).

Tämä ei ole kaukana totuudesta jos katsomme [hänen kuvaansa](#). Hän ei ole ruma, mutta näyttää paljon vanhemmalta kuin 50-vuotiaalta. Eikä hänen elämänsä todellakaan ole ollut helppo menestyksen ja maineen jälkeen.

Astrolabium Planumin mukaan tässä taivaan osassa nousee *taaksepäin katsova karhu* (huomaa että MC on 27 astetta Kaurista)

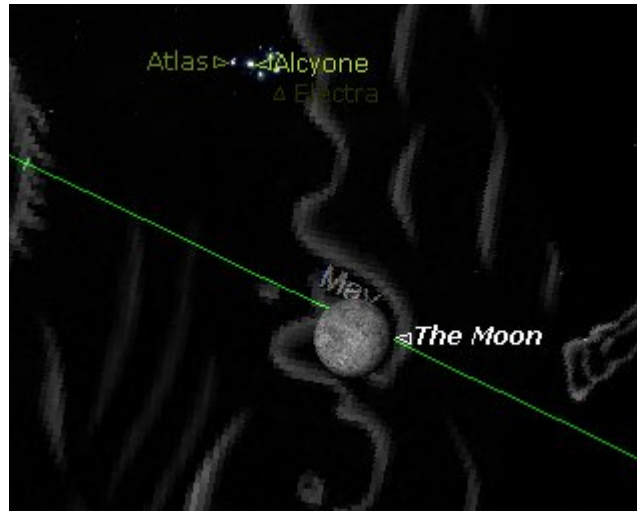


Cod. Pal. germ. 832

Abano toistaa sen mitä Abu Ma'shar sanoo samaan aikaan nousevia tähtiä (paranatellonta) käsittelevässä kirjoituksessaan koskien Kauriin kolmansia Kasvoja:

*Ptolemaioksen mukaan näissä Kasvoissa nousevat **Pienen karhun** [tähtikuvion] takaosat, **Lohikäärmeen** [tähtikuvion] kehon mutka ...*

Vilkaistaanpa Seulasten tähtikuviota, joka on Kuun kanssa:



Kuu on kolmannessa kartanossa. (Seuraan Paul Kunitzschia kuten olen häntä lainannut Kuun kartanoita koskevassa käänöksessäni lähteestä Vat.Reg 1283.) *Tämä [asema] sopii talismaaneille ja teoille, jotka koskevat naisia ja lääkkeitä heille. ... Tässä kartanossa syntynyt on onnekas.*



Kuva Pingree-Lippincottin kirjasta "IBN AL-HATIM ON THE TALISMANS OF THE LUNAR MANSIONS"

Seulasten tähdistö on luonteeltaan Kuun ja Marsin kaltainen. Seulaset on hieman tuhoisa tähdistö. Firmicuksen mukaan:

Tämän [tähdistön] noustessa syntyneet ovat aina tekemisissä luksuksen ja himon kanssa. Heidät on aina kyllästetty hajusteilla, he juovat liikaa viiniä, puhuvat hävyttömyyksiä. Pidoissa ja rakastellessa he käyvät kumppaniensa kimppuun sarkastisilla sukkeluuksilla.

Kuulosta Hollywoodilta, eikö?

Niinpä saturniininen temperamentti, jossa on jonkin verran venusmaisia vivahteita, vaikuttaa mahdolliselta näyttelijälle.

Joka tapauksessa voimme päättää kokeilumme tavalliseen tapaan:

1) Askendantti: Kauris on kylmä ja kuiva.

2) Askendantin hallitsija: Saturnus on kylmä ja kuiva planeetta. Se on Auringon suhteen okkidentaalin, joten se on jälleen kylmä ja kuiva. Ensimmäisessä kvadrantissa se on hieman kosteampi ja lämpimämpi. Se on oppositiossa Kuuhun maamerkissä, joten sanoisin sen olevan erittäin selvästi kylmä ja kuiva.

3) Kulmahuoneissa olevat planeetat: Ainoat angulaariset planeetat ovat Saturnus MC:llä, joka on kylmä ja kuiva (ks. kohtaa 2), ja Kuu neljännessä huoneessa.

4) Kuu on maamerkissä, kylmä ja kuiva, mutta kuuma ja kuiva koska se on lähes täysikuu. Lähellä IC:tä erittäin kylmä.

5) Kuu on loittonevassa aspektissa Venukseen, maamerkissä, aamutähti, viimeisessä vaiheessaan ennen heliakkista laskuaan, kuiva.

Kuu on loittonevassa aspektissa Jupiteriin, kosteaan tähteen maamerkissä, orientaalin suhteessa Aurinkoon, joten kuuma ja entistä kosteampi.

Kuu on lähestyvässä aspektissa Saturnukseen, kylmä ja kuiva.

6) Kuun hallitsija: Venus.

Kuuluisaa taulukkoa käyttäen:

		kuuma	kostea	kylmä	kuiva
Askendantti	<i>Kauris</i>			x	x
Askendantin hallitsija	<i>Saturnus</i>			x	x
Angulaariset planeetat					
1)	<i>Saturnus</i>			x	x
2)	<i>Kuu</i>		x	x	
Kuu			x	x	
Kuun aspektit					
1)	<i>Venus</i>			x	
2)	<i>Jupiter</i>	x	x		
3)	<i>Saturnus</i>			x	x
Kuun hallitsija	<i>Venus</i>			x	
		1	3	8	4

Jälleen päädyimme saturniiniseen temperamenttiin (eli melankoliseen kuten Greenbaum sanoo), jossa on jonkin verran flegmaattisia piirteitä.

Voisin sanoa, etten keksi parempaa loppukaneettia kuin sen mitä Luis Ribeiro kirjoitti artikkelinsa lopussa: ”Menetelmä on teorialtaan ja signifikaattoreiltaan koherentti kaikilla kirjoittajilla. On olemassa vain yksi menetelmä.”

Pidän tietysti mieleni avoimena ja olen valmis muuttamaan mieltäni lainausten ja viitteiden perusteella, niin kuin aina. Täydellisyys ei ikävä kyllä kuulu tähän maailmaan, ei ainakaan Eevan lankeamisen jälkeen.



Albrecht Durer - Aatami ja Eeva (1504)

Itse asiassa Aatamilla ja Eevalla oli ennen perisyntiä täydellisen tasapainoinen temperamentti. Neljä eläintä puolestaan, luonnoltaan epätäydellisinä, kuvastavat neljää temperamenttia: jänis sangviinista, kissa koleerista, härkä flegmaattista ja hirvi melankolista.

KIRJALLISUUS JA INSPIRAATION LÄHTEET (sekalaisessa järjestyksessä):

Nicholas Culpeper, *Galen's art of physick: translated into English, and largely commented on together with convenient medicines for all particular distempers of the parts, a description of the complexions, their conditions, and what diet and exercise is fittest for them* London 1652; Dorian Gieseler. Greenbaum, *Temperament: astrology's forgotten key* (Bournemouth, England: Wessex Astrologer Limited, 2005); Graeme Toby, *Culpeper's medicine: a practice of western holistic medicine* (Shaftesbury, Dorset; Rockport, Mass.: Element, 1997); Luis Ribeiro, *Judging the*

Temperament: a study of the method mutta erityisesti CieloeTerran opetukset, etenkin Giuseppe Bezzan, *Translation of Haly Ibn Ridwan comment to Tetrabiblos*, Mario Costantino, [Qualità prime, elementi ed umori](#). (Linguaggio Astrale 108, september 1997); Giuseppe Bezza, *Seminari di Roma*; Giancarlo Ufficiale, *Lezioni Scuola Cida di Roma: il temperamento*.